

25η Μαρτίου 1821 - Εθνική Εορτή

Ο Όρκος της Αγίας Λαύρας, πίνακας του Θεόδωρου Βρυζάκη (1851)

Κάθε χρόνο στις 25 Μαρτίου τιμούμε και γιορτάζουμε τον ξεσηκωμό των υπόδουλων Ελλήνων κατά του Τούρκου δυνάστη για ελευθερία, ανεξαρτησία και αυτοδιάθεση. Εκ των πραγμάτων είναι η πιο σημαντική ημερομηνία στην ιστορία της Νεότερης Ελλάδας, ως αφετηρία της εθνικής παλιγγενεσίας.

Τι γιορτάζουμε 25 Μαρτίου (Διπλή Γιορτή)

Η επέτειος να γιορτάζουμε τον εθνικό ξεσηκωμό στις 25 Μαρτίου καθιερώθηκε στις 15 Μαρτίου 1838 από τον βασιλιά Όθωνα, προκειμένου να συνδεθεί με το εκκλησιαστικό γεγονός του Ευαγγελισμού της Θεοτόκου. Ήταν και επιθυμία του [Αλέξανδρου Υψηλάντη](#) και της Φιλικής Εταιρείας να συνδεθεί η έναρξη της επανάστασης με μια μεγάλη εκκλησιαστική εορτή για να τονωθεί το φρόνημα των υπόδουλων Ελλήνων.

Στην πραγματικότητα, η Επανάσταση δεν ξεκίνησε στις 25 Μαρτίου 1821, αλλά λίγες μέρες νωρίτερα στην Πελοπόννησο, μία περιοχή με συμπαγείς ελληνικούς πληθυσμούς και μικρή στρατιωτική παρουσία των Τούρκων. Ο στρατιωτικός και πολιτικός διοικητής της Πελοποννήσου Χουρσίτ Πασάς βρισκόταν στα Γιάννινα για να εξοντώσει τον Αλή Πασά, ο οποίος είχε αυτονομηθεί από την Υψηλή Πύλη. Πριν από την αναχώρησή του, ο Χουρσίτ είχε λάβει διαβεβαιώσεις από τους προεστούς του Μοριά ότι οι φήμες που κυκλοφορούσαν για τον επικείμενο ξεσηκωμό των ραγιάδων ήταν ανυπόστατες.

Αχαιοί και Μανιάτες ερίζουν για το ποιος έριξε την πρώτη του φεκιά του εθνικού ξεσηκωμού. Στις 21 Μαρτίου αρχίζει η πολιορκία των Καλαβρύτων από τον Σωτήρη Χαραλάμπη και τους Πετμεζαίους. Είναι η πρώτη πολεμική ενέργεια της Επανάστασης και θα λήξει νικηφόρα μετά από πέντε ημέρες.

Στις [23 Μαρτίου](#) οι Μανιάτες υπό την αρχηγία του [Πετρόμπεη Μαυρομιχάλη](#) και τη συνεπικουρία του [Θεόδωρου Κολοκοτρώνη](#) [καταλαμβάνουν την Καλαμάτα](#) και με διακήρυξη τους κάνουν γνωστό στη διεθνή κοινότητα τον ξεσηκωμό των Ελλήνων. Την ίδια ημέρα, οι άνδρες του Αντρέα Λόντου θέτουν υπό τον έλεγχό τους τη Βοστίτσα (σημερινό Αίγιο), ενώ επαναστατικός αναβρασμός επικρατεί στην Πάτρα. Από την Κωνσταντινούπολη με προορισμό το Άγιο Όρος αναχωρεί ο Σερραίος έμπορος και φλογερός πατριώτης Εμμανουήλ Παππάς, προκειμένου να ξεκινήσει την Επανάσταση στη Μακεδονία.

Ήρωες του 1821: Θεόδωρος Κολοκοτρώνης

Ο **Θεόδωρος Κολοκοτρώνης** ήταν ηγετική μορφή της Ελληνικής Επανάστασης, που έδρασε στην Πελοπόννησο και εξ αυτού του λόγου είναι γνωστός και ως «Γέρος του Μοριά». Γεννήθηκε «εις τα 1770, Απριλίου 3, την Δευτέρα της Λαμπρής... εις ένα βουνό, εις ένα δέντρο αποκάτω, εις την παλαιάν Μεσσηνίαν, ονομαζόμενον Ραμαβούνι», όπως αναφέρει στα Απομνημονεύματά του. Ήταν γιος του κλεφτοκαπετάνιου [Κωνσταντή Κολοκοτρώνη](#) (1747-1780) από το Λιμποβίσι Αρκαδίας και της Γεωργίτσας Κωτσάκη, κόρης προεστού από την Αλωνίσταινα Αρκαδίας.

Η οικογένεια των Κολοκοτρωναίων από το 16ο αιώνα, που εμφανίζεται στο προσκήνιο της ιστορίας, βρίσκεται σε αδιάκοπο πόλεμο με τους Τούρκους. Μονάχα από το 1762 έως το 1806, 70 Κολοκοτρωναίοι εξοντώθηκαν από τους κατακτητές. Το 1780, ήταν 10 ετών, όταν ο πατέρας του σκοτώθηκε από τους Τούρκους, ένα γεγονός που σημάδεψε τη ζωή του.

Στα 17 του έγινε οπλαρχηγός του Λεονταρίου και στα 20 του νυμφεύτηκε την κόρη του τοπικού προεστού Αικατερίνη Καρούσου. Το 1818 μύηθηκε στη Φιλική Εταιρεία και στις αρχές του 1821 αποβιβάστηκε στη Μάνη για να λάβει μέρος στον επικείμενο Αγώνα.

[Περισσότερα για την ζωή και την δράση του Θεόδωρου Κολοκοτρώνη εδώ](#)

Ήρωες του 1821: Γεώργιος Καραϊσκάκης

Ο **Γεώργιος Καραϊσκάκης** ήταν ηγετική μορφή της Ελληνικής Επανάστασης, που έδρασε κυρίως στη Ρούμελη (Στερεά Ελλάδα). Γεννήθηκε το 1780 στο Μαυρομάτι Καρδίτσας και ήταν καρπός της σχέσης του αρματολού Δημήτρη Καραϊσκού και της μοναχής Ζωής Ντιμισκή, αδελφής του κλέφτη Κώστα Ντιμισκή και εξαδέλφης του οπλαρχηγού Γώγου Μπακόλα. Μεγάλωσε με τους θετούς γονείς του, μία οικογένεια Σαρακατσάνων, αφού η μητέρα του τον εγκατέλειψε μη αντέχοντας τον διασυρμό μιας παράνομης σχέσης και πέθανε όταν ήταν οκτώ ετών. Από τη μητέρα του, ο «γιος της καλογριάς» κληρονόμησε τον ανυπότακτο χαρακτήρα του και την παροιμιώδη βωμολοχία του.

Στα 15 του ο Γεώργιος Καραϊσκάκης εγκαταλείπει τους θετούς του γονείς και σχηματίζει κλέφτικη ομάδα από συνομηλικούς του. Τρία χρόνια αργότερα πέφτει στα χέρια του Αλή Πασά, ο οποίος εκτιμώντας τον ισχυρό του χαρακτήρα τον προσλαμβάνει στη σωματοφυλακή του. Στην Αυλή των Ιωαννίνων όχι μόνο έμαθε τη στρατιωτική τέχνη, αλλά και στοιχειώδη γράμματα, γραφή και ανάγνωση.

[Περισσότερα για την ζωή και την δράση του Γεωργίου Καραϊσκάκη εδώ](#)

Ήρωες του 1821: Οδυσσέας Ανδρούτσος. Από τους επιφανέστερους στρατιωτικούς ηγέτες της Επανάστασης του '21.

Ο **Οδυσσέας Ανδρούτσος** έπεσε θύμα των εμφύλιων διαμαχών κατά τη διάρκεια του Αγώνα και σκοτώθηκε από χέρι ελληνικό. Γεννήθηκε στην Ιθάκη το 1788 και ήταν ο μονάκριβος γιος του ξακουστού αρβανίτη αρματολού της Ρούμελης Αντρέα Βερούση ή Καπετάν Ανδρούτσου και της Ακριβής Τσαρλαμπά, κόρης προεστού της Πρέβεζας. Στο νησί του Οδυσσέα είχε καταφύγει η μητέρα του για να γλιτώσει από την καταδίωξη των Τούρκων, επειδή ο πατέρας του είχε ακολουθήσει τον θαλασσομάχο Λάμπρο Κατσώνη στις ανά το Αιγαίο περιπέτειές του. Εκεί βαφτίστηκε το 1792 από τη γυναίκα του Κατσώνη, Μαρουδιά, που για τον ίδιο λόγο είχε ζητήσει κι αυτή άσυλο στο νησί.

Προς τιμή του ομηρικού ήρωα, του δόθηκε το όνομα Οδυσσέας. Ο ίδιος, όμως, πατρίδα του θεωρούσε την πατρίδα του πατέρα του, τις Λιβανάτες της Λοκρίδας. Όταν ο Αλή Πασάς έμαθε πως ο φίλος του καπετάν Ανδρούτσος, που εν τω μεταξύ είχε αποκεφαλιστεί από τους Τούρκους το 1797, άφησε γιο, τον πήρε κοντά του στην αυλή του στα Γιάννενα, που αποτελούσε τότε σπουδαίο στρατιωτικό σχολείο, στο οποίο μαθήτευσαν αρκετοί Έλληνες αγωνιστές του '21. Μέσα σ' αυτό το περιβάλλον μεγάλωσε ο μικρός Οδυσσέας. Εκεί έμαθε τα πρώτα γράμματα και να μιλάει ιταλικά και αρβανίτικα. Η σωματική του δύναμη ήταν παροιμιώδης και διηγούνται αναρίθμητα κατορθώματά του. Κάποιος βιογράφος του γράφει, ότι «επήδα ως έλαφος, έτρεχεν ως ίππος και ίππευεν ως Κένταυρος».

[Περισσότερα για την ζωή και την δράση του Οδυσσέα Ανδρούτσου εδώ](#)

Ήρωες του 1821: Παπαφλέσσας

Κληρικός, από τους σημαντικότερους αγωνιστές της Επανάστασης του '21.

Ο **Γεώργιος Δικαίος Φλέσσας**, όπως ήταν το κοσμικό του όνομα, γεννήθηκε το 1786 ή το 1788 στην Πολιανή Μεσσηνίας. Ο **Παπαφλέσσας** φοίτησε στην ονομαστή Σχολή της Δημητσάνας και το 1816 εκάρη μοναχός στο μοναστήρι της Βαλανιδιάς στην Καλαμάτα κι έλαβε το όνομα Γρηγόριος. Ζωηρός και εριστικός ως χαρακτήρας, γρήγορα ήλθε σε ρήξη με τον ηγούμενό του και πήγε να μονάσει στο μοναστήρι της Ρεκίτσας, μεταξύ Μυστρά και Λεονταρίου.

Στις αρχές του 1818 μάλωσε μ' ένα Τούρκο αγά της περιοχής για κάποια διαφιλονικούμενα κτήματα και αναγκάστηκε να καταφύγει στην Κωνσταντινούπολη. Λίγο προτού εγκαταλείψει την Πελοπόννησο κι ενώ καταδιώκετο από Τούρκους οπλοφόρους, φέρεται να τους είπε: «Άιντε ρε και πού θα μου πάτε! Θα ξαναγυρίσω πάλι ή δεσπότης ή πασάς και τότε θα λογαριαστούμε!». Στην Κωνσταντινούπολη γνωρίστηκε με τον Παναγιώτη Αναγνωστόπουλο, ο οποίος τον κατήχησε και τον μύησε στη Φιλική Εταιρεία στις 21 Ιουνίου του 1818 με το συνθηματικό όνομα Αρμόδιος. Την ίδια περίοδο έγινε αρχιμανδρίτης από τον πατριάρχη Γρηγόριο Ε'. Από τη στιγμή που έγινε μέλος της Φιλικής Εταιρείας, ο Παπαφλέσσας αφιερώθηκε ψυχρή τε και σώματι στην υπόθεση του εθνικού ξεσηκωμού.

[Περισσότερα για την ζωή και την δράση του Παπαφλέσσα εδώ](#)

Ήρωες του 1821: Αθανάσιος Διάκος

Ο **Αθανάσιος Διάκος** ήταν από τους πρωτεργάτες του εθνικού ξεσηκωμού στην Ανατολική Στερεά Ελλάδα και ήρωας της μάχης της Αλαμάνας. Γεννήθηκε το 1788 στην Άνω Μουσούνιτσα της Φωκίδας (σημερινός Αθανάσιος Διάκος) και κατ' άλλους στη γειτονική

Αρτοτίνα, απ' όπου καταγόταν η μητέρα του. Το πραγματικό του όνομα ήταν Αθανάσιος Γραμματικός.

Ο πατέρας του μη μπορώντας να αντέξει τα βάρη της πολυμελούς οικογένειάς του, τον έστειλε δόκιμο μοναχό στο κοντινό μοναστήρι του Αγίου Ιωάννου Προδρόμου, σε ηλικία 12 ετών. Πέντε χρόνια αργότερα χειροτονήθηκε διάκονος, αλλά γρήγορα εγκατέλειψε την καλογερική, όταν σκότωσε ένα Τούρκο αγά, επειδή, σύμφωνα με κάποια παράδοση, αυτός του έθιξε τον ανδρισμό του, θαμπωμένος από την ομορφιά του. Ο νεαρός Αθανάσιος εντάχθηκε ως πρωτοπαλικάρο στο σώμα του σπλαρχηγού Γούλα Σκαλτσά και τότε ήταν που έλαβε το προσωνύμιο Διάκος, με το οποίο έγινε γνωστός και έμεινε στην ιστορία.

Το 1814 πήγε στα Ιωάννινα και εντάχθηκε στη σωματοφυλακή του Αλή Πασά, της οποίας επικεφαλής ήταν ο Οδυσσεάς Ανδρούτσος. Όταν ο Ανδρούτσος διορίστηκε αρχηγός στο αρματολίκι της Λιβαδειάς, ο Διάκος τον ακολούθησε. Μετά την αποχώρηση του Ανδρούτσου, ο Διάκος ανακηρύχθηκε καπετάνιος τον Οκτώβριο του 1820, ενώ την ίδια περίοδο μυστήθηκε στη Φιλική Εταιρεία. Στις 27 Μαρτίου 1821, ο Αθανάσιος Διάκος πρωτοστατεί στην κήρυξη της Επανάστασης στην Ανατολική Στερεά.

[Περισσότερα για την ζωή και την δράση του Αθανασίου Διάκου εδώ](#)

Ήρωες του 1821: Μπουμπουλίνα

Μια από τις δύο κορυφαίες γυναικείες μορφές της Ελληνικής Επανάστασης. Η άλλη είναι η Μαντώ Μαυρογένους. Η **Μπουμπουλίνα** ήταν κόρη του Υδραίου πλοιάρχου Σταυριανού Πινότση και γεννήθηκε το 1771 στις φυλακές της Κωνσταντινούπολης, όπου ο πατέρας της εκρατείτο για συμμετοχή στα Ορλοφικά. Στα 17 της παντρεύτηκε τον Σπετσιώτη πλοίαρχο Δημήτριο Γιάννουζα και στα 26 της έμεινε χήρα με τρία παιδιά.

Το 1801 παντρεύτηκε σε δεύτερο γάμο τον Σπετσιώτη караβοκύρη Δημήτριο Μπούμπουλη και έγινε έκτοτε γνωστή ως Μπουμπουλίνα (η γυναίκα του Μπούμπουλη). Έχασε και τον δεύτερό της σύζυγο με τον οποίο απέκτησε τρία παιδιά. Την περιουσία του θανόντος συζύγου της, που ξεπερνούσε τα 300.000 τάλληρα, την επένδυσε αποκτώντας μερίδια σε διάφορα σπετσιώτικα πλοία.

Ο Εθνικός Ξεσηκωμός βρήκε την Μπουμπουλίνα «πεντηκοντούτιδα, ωραϊαν, αρειμάνιον ως αμαζόνα, επιβλητικήν καπετάνισσαν, προ της οποίας ο άνανδρος ησχύνετο και ο ανδρείος υπεχώρει», όπως τη σκιαγράφησε ο δημοσιογράφος και ιστορικός [Ιωάννης Φιλήμων](#). Ξόδευε την περιουσία της, όχι μόνο για τη διατήρηση των πλοίων της, αλλά και για τα στρατεύματα στην ξηρά.

[Περισσότερα για την ζωή και την δράση της Μπουμπουλίνας εδώ](#)

Ήρωες του 1821: Μαντώ Μαυρογένους

Εξέχουσα μορφή της Ελληνικής Επανάστασης, μία από τις ελάχιστες γυναίκες που διακρίθηκαν στον Αγώνα.

Οι πληροφορίες για τη ζωή και τη δράση της αντλούνται κυρίως από ξένους συγγραφείς, τους οποίους φαίνεται ότι είχε σαγηνεύσει με την προσωπικότητα και την ομορφιά της και όχι από τους συγχρόνους της Έλληνες ιστορικούς και απομνηματογράφους, που αποσιώπησαν ή υποτίμησαν την προσφορά της στον Αγώνα.

Η Μαντώ (Μαγδαληνή το βαπτιστικό της όνομα) Μαυρογένους γεννήθηκε το 1796 ή το 1797 στην Τεργέστη, όπου ο πατέρας της Νικόλαος Μαυρογένης, γόνος της ονομαστής φαναριώτικης οικογένειας των Μαυρογένηδων με καταγωγή από τις Κυκλάδες, ασχολείτο με το εμπόριο. Η μητέρα της Ζαχαράτη Χατζή Μπατή, γεννημένη στη Μύκονο, αλλά με καταγωγή από τη Σπάρτη, ήταν πολύγλωσση και κρατούσε τα κατάστιχα των εμπορικών δραστηριοτήτων του άνδρα της. Σύμφωνα με τον Γάλλο φιλέλληνα στρατιωτικό και συγγραφέα Μαξίμ Ρεμπό, η Μαντώ γνώριζε γαλλικά και ιταλικά. Ήταν προικισμένη μ' ένα γλυκύτατο χαρακτήρα, αλλά «όταν μιλάει για την ελευθερία της πατρίδας της, φλογίζεται, η συζήτηση ζωντανεύει και τα λόγια της κυλάνε με μια φυσική ευγλωττία που σου κρατούν την ανάσα». Με την έναρξη της Επανάστασης, η Μαντώ Μαυρογένους από την Τήνο, όπου διέμενε μετά τον θάνατο του πατέρα της, έσπευσε στη Μύκονο και πρωτοστάτησε στην εξέγερση των κατοίκων του νησιού.